

Vrednotenjska in utemeljevalna besedila

Ocena ali kritika

- to je besedilo, v katerem sporočevalec **vrednoti** neko delo (umetniško ali strokovno);
- sporočevalec izrazi **svoje osebno** – naklonjeno ali nenaklonjeno – **mnenje** in ga skuša **utemeljiti s čim objektivnejšimi merili**;
- **kritika skuša vplivati na prejemnikovo mnenje, hkrati pa ga spodbuja k lastni presoji obravnavanega dela** (hkrati naj bi h kritičnemu premisleku spodbujala tudi avtorja oz. ustvarjalce dela);
- kritika ali ocena je namenjena širšemu krogu bralcev, zato je napisana **poljudno**.

JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI:

- pogosti so vrednotenjski pridevniki ali prislovi,
- splošna ocena je lahko izražena tudi z nebesednimi prvinami (npr. številčne ocene, zvezdice in podobno)

-

Razlika med oceno/kritiko in recenzijo:

RECENZIJA je poglobljena kritika strokovnega dela, navadno je objavljena v strokovnem tisku.

ZGRADBA KRITIKE:

1. Naslov; podnaslov ocene/kritike
2. *Splošni podatki o vrednotenem predmetu /naslov ocenjevanega predmeta in ime njegovega avtorja oz. skupine ustvarjalcev;*
3. Ime publikacije, kjer je bilo delo objavljeno, oz. ustanove, kjer so delo uprizorili/prikazali;
4. Vrednotenje vsebine in sestave ter izvedbe, ki mora biti utemeljeno
5. Podpis avtorja ocene

POMEMBNO:

- VREDNOTIMO UMETNIŠKO DELO, NE AVTORJA OZ. USTVARJALCEV.

Komentar

V komentarju se avtor odziva na neki družbeni pojav ali dogodek, ki je bil že prej omenjen v množičnih občilih (novicah ali poročilu) oz. je splošno znan.

Avtor razkriva vzroke za dani družbeni pojav ali dogodek, nakazuje njegove posledice in ga vrednoti.

To pomeni, da avtor v komentarju zelo jasno izreka svoje mnenje/stališče o dogodku in skuša to mnenje utemeljiti s prepričljivimi dokazi. Torej je komentar subjektivno besedilo.

Pomembno je, da si avtor izbere temo, ki je aktualna in zanimiva za njegov krog bralcev oz. poslušalcev.

JEZIKOVNE ZNAČILNOSTI:

- pisan je v prvi osebi, vendar si avtor prizadeva prejemnika prepričati, da ne gre le za njegovo osebno mnenje;
- postavlja si vprašanja in išče odgovore nanje (vprašanja kot bi si jih zastavljal tudi bralec
- pogosti so vrednotenjski pridevniki in prislovi
- lahko vsebuje slogovno zaznamovane besede in nenavadne stavčne strukture

ZGRADBA KOMENTARJA:

1. Uvod: avtor pove, kaj ga je spodbudilo k pisanju,
2. *Jedro: navaja vzroke za določen pojav, dogodek, stanje; pove, kaj meni o tem; nakaže posledice; navede argumente za svoje stališče;*
3. Zaključek: vsebuje pomembno misel: kaj bi bilo treba storiti glede na zapisano, kako avtor predvideva, da se bodo stvari odvijale v prihodnosti ...
4. Avtorjev podpis

Kolumna: je komentar, ki ga o pomembnih dogodkih dalj časa piše izbrani pisec v zanj značilnem slogu.

POMEMBEN DEL TAKO KRITIKE KOT KOMENTARJA IN KOLUMNE JE ARGUMENTACIJA

Uvodni stavek

prijazen nagovor

Nasprotnikovi argumenti

ponovimo, kar je govoril predhodnik
poudarimo njegov pogled na situacijo
predstavimo nasprotne argumente

Argumenti, ki dokazujejo nasprotno

navedemo dejstva, ki govorijo proti nasprotnikovim trditvam

Skupne točke

primerjava obeh trditev
poiščemo stičišča obeh polov

Zaključek

moj predlog (kaj želim doseči, okrepiti, utemeljiti)

Vsako mnenje (zamisel, stališče ...) je sestavljeno iz dveh delov – iz **predstavitve teze** (objektivni prikaz dejanskega stanja) in njene **utemeljitve** (vrednotenje, naše mnenje in dokazi o predstavljenem predmetu).

(Povzeto po Geisserju)

VAJA:

Komentar tvorite kot da ste literarni lik, ki ste ga ustvarili v svojih dozdajšnjih delavnicah.

V zadnjem času smo priča, da se čedalje več psov prosto sprehaja v naravi, lastnikom se enostavno ne zdi vredno, da bi jih vodili na povodcu. Poleg tega mnogi lastniki ne počistijo iztrebkov svojih štirinožnih prijateljev.

Navedite dogodek, ki vas je spodbudil k pisanju komentarja (srečanje s psom, ki vas je nekoč že ugriznil), navedite vzroke za družbeni pojav, o katerem pišete, navedite čim več njegovih posledic in čim več argumentov ter protiargumentov za svoje stališče. Nato napišite, kako se bodo stvari razvijale v prihodne in kaj predlagate za izboljšanje situacije.

Na koncu se podpišite kot literarna oseba.